

Een getal dat telt

1 7 0 0

Mijn eerste baan was bij de Amsterdamsche Bank aan het Rembrandtplein, dat grote gebouw waarin nu op de hoek naast Starbucks de ingang is van een fietsenstalling.

Voor een junior bankemployé had het getal 1700 een speciale betekenis, of liever 17:00, want op dat tijdstip eindigde officieel de werkdag en mocht je het gebouw zonder bezwaar verlaten.

Dat magische moment werd bewaakt door de prikklok. Aan twee machtige steunpilaren hingen rondom vier van die apparaten met in elk een afleesvenster, waarin de tijd door een elektro-mechanisch uurwerk nauwkeurig werd bijgehouden.

Elke minuut weergalmde de holle ruimte van geratel, als de acht klokken bijna synchroon versprongen. Dat ging dag en nacht door, maar om 17:00 uur kwam de cyclus tot een climax.

Zo'n tien tot vijf minuten ervoor druppelden de eerste employés voor wie het werk eropzat de ruimte binnen. Zij pakten hun stempelkaart uit metalen rekken die langs de wanden hingen en posteerden zich bij een machine.

Al snel liep de ruimte vol. Tegen voordringers lieten de eersten hun kaart alvast half in de gleuf van de stempelautomaat zakken en zo wachtten zij, stilzwijgend, de ogen gevestigd op het afleesvenster van hun klok.

Geratel, 16:58 – Nog twee minuten... nog alle tijd om rond te kijken, winterjassen grijs, grijze hoofden ook, ongeduldige blikken, berustende blikken, lege blikken. Weer terug naar de tijd...

Geratel, 16:59 – Nog één minuut... een enkele keer werd de stilte dan verscheurd door een metalig 'tsjakka', als iemand per ongeluk, of moedwillig te vroeg afstempelde. Hoofden draaiden in zijn richting om te zien wie er deze keer naar een reprimande van zijn chef solliciteerde.

Meestal echter bleef het stil, hoewel zich een toenemende spanning van de menigte meester maakte. Er werd afgeteld, onzichtbaar, onhoorbaar, maar voelbaar. Het einde naderde...

17:00 – Nog voor het geratel kon wegsterven, werd het overstemd door de aanzwellende golf van tsjakka's, als de een na de ander zijn kaart in de gleuf liet glijden. De inerte menigte was op slag in een kolkende massa veranderd. Terwijl de ongestempelden zich naar de apparaten drongen, worstelden de afgestempelden zich naar de rekken aan de wand om hun kaart terug te zetten en van daar zo snel mogelijk naar de uitgang, waar de buitenwereld wachtte, het Rembrandtplein met al zijn verlokkingen.

Ronald Langereis
Amsterdam © 2021